

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Instrvctio R. P. Bartholomæi Riccii Societatis Iesv
Theologi De Modo Recte Meditandi De Rebus Divinis**

Ricci, Bartolomeo

Mogvntiæ, 1605

Tractatvs III. De Consolationibus spiritualibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59608)

TRACTATUS III.
DE CONSOLATIO-
NIBVS SPIRITVA-
libus.

*Tractationem de Consolationibus esse
explicatu difficilem.*

C A P. I.

DOCEBO in hoc tractatu primo, quemadmodum vicissim, nunc consolationes, nunc desolationes spirituales, quamdiu in hoc corpore mortali vitam ducimus, tam in actiuo quam contemplatiuo statu sentiamus, vti experientia ipsa monstrat, & excellenter describit S. BERNHARD. in Canticis sub forma visitationis, quam anima velut sponsa recipit à sponso suo Deo. *Ita ergo, inquit, potest esse in hoc corpore de presentia sponsi frequens latitia, sed non copia: quia etsi visitatio latificat, sed molestat vicissitudo: Et hoc tamdiu necesse est pati dilectam donec,*

donec semel posita corporea sarcina mole & volat
 & ipsa leuata desideriorum liberè iter car-
 pens per campos contemplationis, & mente se-
 quatur expedita dilectum, quocunq; ierit.

Difficultas autem huius materiæ inde
 nascitur, tum quod non facile intelligentia
 percipi potest, quid ipsa sit, tum quod non
 intelligitur, nisi prius gustetur, vt affirmat
 Dauid, dum ait. *Gustate, & Videte, quoniam Psal. 33.*
suauis est Dominus. primo enim posuit ver-
 bum *gustate*, deinde, *Videte*. S. Bonauentura
 id explicat hac similitudine. Si quis pocu-
 lum præstantis vini manibus teneat, & mi-
 nificè eius suauitatem prædicet, tu non po-
 teris præstantiam eius vini certò cognosce-
 re, nisi degustes, eo quod in huiusmodi re-
 bus opus sit noticia experimentalis. *In huius-*
modi, inquit S. Bernardus serm. 22. in Can-
 tica, *non capit intelligentia, nisi quantum at-*
tingit experientia. Immò tam difficile est ex-
 primere, vt qui degustarunt, fateantur se
 non posse vel sermone, vel scripto conse-
 qui illius naturam. Inter quos meritò nu-
 meremus S. Bernardum in Cantica ita
 scribentem. *Istum autem gustum cum acci-*
pio, nullo corporis visu, nullo spiritus intellectu
advertere me finis quid sit. Cum accepero, &
ruminare volo, & disiudicare eius saporem,
statim

statim transit dulcor eius: deglutio quidem illud, quicquid est in spe Vita aeterna, sed operationis eius virtutem ruminando diu omnibus anima Venis & medullis, quasi Vitalem quendam succum optabam infundere, et ab omnibus aliis affectibus desipere, & illud solum saperet: sed festinat transire, & tam de inquisitione vel acceptione eius, vel Visu formata quadam lineamenta memoria gestio arctius impressa committere, vel etiam memoriam labilem scripto iurare experimento cogor dicere illud Evangelicum. Nescio unde Veniat, aut quo Vadat.

Joan. 3.

Quid ergo potero dicere ego, qui tantum parum, tamque raro hanc rem degustavi? Contentus ergo ero tantum rivulis, quos sancti in suis libris reliquerunt, ex redundanti diuinarum Scripturarum fonte, ut de se fatetur B. Bernardus, delibatis. Caterum inquit, deriuentur inde aqua & in plateas, has me habere minus fatcor, dum tamen nemo mihi molestus sit, aut ingratus, si de publico haurio, & propino.

Serm. 23.
in Cant.

Quid sit consolatio spiritualis.

C A P. II.

AD intelligendum nomen sciendum est, tertiam Appetitus sensitiui affectionem qua

qua dicitur, Delectatio, & in intellectu
Gaudium, quando versatur circa res natu-
rales, eandem vocati consolationem, vel
Gustum spirituale, quando versatur circa
res spirituales. Diuiditur autem in sensibi-
lem & intellectualem.

De natura & essentia consolationis tan-
tum dicam, quæ scripserunt S. Bonauentu-
ra, & B. P. N. Ignatius in Exercitiorū libro,
in quo breuissimè quidem, sed præclarè sa-
ne naturam illius attingit *Spiritualis*, inquit,
*consolatio proprie tunc esse noscitur, quando per
internam quandam sui motionem exardescit
anima in amorem sui creatoris, nec iam crea-
turam illā nisi propter illum potest diligere.*
Adiungit deinde & aliud illius signū *Quan-
do etiam lachryma funduntur amorem illum
prouocantes siue ex dolore de peccatis profluāt,
siue ex meditatione passionis Christi, siue alia
ex causa qualibet in Dei cultum & honorem
ordinata.* Addit & tertium. *Postremo quoq; con-
solatio dici potest fides, spes & caritatis quodlis-
bet augmentum.* Vbi nota augmentum illud
non esse positum in rerum credendarum nu-
mero, sed in claritate, qua cognoscuntur.
Deniq; subiicit & quartū *Item letitia omnis,
qua animum ad celestium rerum meditationē, ad
studium salutis, ad quietē & pacem cum Do-
mino habendam erigit.*

S. Bo-

S. BONAVENTURA de Processu religionis parte 3 agens de hac consolatione, dicit primo, etiam si propriè sit actus voluntatis, pertinere tamè etiam ad intellectum & Memoriam. *Ratio, inquit, illuminatur ad cognitionem Dei, Voluntas accenditur ad amorem boni. Memoria tranquillatur ad fruendum vero bono.* Pergit deinde ad explicationem obiectorum cuiusq; potentia.

De Intellectu quidem ita loquitur. *Rationis ornatus est lucida intelligentia de Deo, & de his quæ de Deo sunt, & ad Deum conducunt, & sunt Intellectus sacra Scriptura, rationes fidei & operum Dei, & intelligere quid placuit sic Deo. Et inter vitia & virtutes discernere, & naturas ipsorũ cognoscere, & remedia vitiorum, & vias virtutum, & scire utilitatẽ, & in operibus Dei admirari potentiam, sapientiam & bonitatem.* Deinde subiicit. *Voluntatis ornatus sunt, sancta actiones, & deuota ad Deũ; feruor fidei fiducia spes, & dulcedo caritatis, bona voluntatis alacritas, spes de remissione peccatorum, deuotio circa Christi humanitatem, & passionem, nec nõ circa eius diuinitatem, desiderium regni caelestis, confidentia de exauditione orationis, affectus diuina familiaritatis, & similia, quæ afficiunt hominem ad amorem virtutum, ad odium* Vitio.

vitiorum, ad dilectionem proximorum, & ad studium bonorum operum.

De Memoria quoq; sic loquitur. Memoria est ornatuſ sacrarum copia cogitationum, affluentia & stilium meditationum, stabilis memoria Dei, exclusio vagationum mentis, tranquilla adhesio Dei, & corporalium imaginationum repulsio, perfecta omnium mandatorum oblitio, & unus Spiritus esse cum Deo.

Immò dictus sanctus has consolationes putat etiam redundare in corpus, ita scribens, similiter quando corpus nostrum ita subditum est Spiritui, ut promptè ei obtemperet in non concupiscendo mala, non horrendo dura, & non fastidiendo bona. Et concludendo demum dicit, ista habere est consolationibus foveri.

De Consolationum spiritualium causis,
& quomodo se homo in illis g-
rere debeat.

C A P. III.

B P. N. Ignatius de ea re ita scribit. Proprium est Dei, & angeli cuiusq; boni Veram infundere spiritualem lætitiã animã, quam movens sublata tristitia, & perturbacione amittit, quam ingressit demon. Hoc au-

Hh rega

tem speciatim facere solent proficientibus in virtute. Spiritus autem bono proprium est, ac consuetum, rectè agentibus animum ac vires addere, cōsolari, deuotionis lacrymas creare, illustrare mentem, & tranquillitatē dare. Deinde addit. Id moris est spiritui maligno, & in lucis angelū transfigurans sese cognitiua anima voti, primum obsecundet, mox inde ad peruersa sua desideria illum allicitat. Simulat enim ab initio bonas, sanctasq; cogitationes sequi & fouere, ac deinde in occultas fallaciarū suarum pedicas paulatim tractam illaqueat.

Lact. 3.

PRIMUM, quod conuenit facere affluente cōsolatione, est humiliare se, & reputare ea indignū, ac dicere cū B. Elisabeth. Vnde hoc mihi, & veniat consolatio Domini mei ad me.

Secundum, sibi persuadere, quod tempore desolationis sit futurus timidissimus, nisi suppetat peculiare Dei auxilium. Affluente cōsolatione, inquit, homo seipsum deprimat, & videat quantum potest, reputando secum, quam imbecillis, quamq; ignauus apparebit.

Psal. 29.

Testis huius luculentus est David ita loquens. Ego autem dixi in abundantia mea, non mouebor in aeternum. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.

Tertium sic describit. Fruenti hominī consolatione prospiciendum est, quo se pacto gerere

gerere poterit desolatione deinceps occurrente,
 Et iam inde acrimoniam & robur animi ma-
 ture comparet ad impetum eius reprimendum.
 Quia in re exemplo sunt homines huius se-
 culi, qui tempore pacis comparant se ad
 bellum: imo formicæ quæ æstate prospici-
 unt cibum hibernum. *Vade ad formicam* ô
piger, ait sapiens, & considera vias eius, & discite Prou. 6.
sapientiam: quia cum non habeat ducem, nec
præceptorem, nec Principem, parat in æstate ci-
bum sibi, & congregat in messe quod comedat.

Quartum est, non existimare omnes in-
 finctus, quibus mox post consolationem
 tangimur esse à Deo sine præuia causa na-
 turali. Possunt enim oriri ab habitu, vel dis-
 cursu proprio, iudicioque naturali adiuto.
 Fieri etiam potest ut sint ab angelo bono
 vel malo. Cum ergo certum non sit eas im-
 mediatè esse à Deo, *Solerti indigent discuf-*
sione, ait idem Pater, priusquam recipiant as-
sensum, vel in opus veniant.

De modo discernendi bonas consolationes
 à malis.

C A P. IV.

QVAMVIS verum sit, ut docent sancti,
 difficillimū esse definire, de particulari

Hh 2 aliqua

aliqua consolatione, fitne bona an mala, nec fieri possit, vt ait S. Bernardus, nisi ab eo qui dono *Discretionis Spirituum* præditus est, tamen iidem nonnullas regulas communes tradiderunt de modo eas discernendi. Describam, quas B. P. N. Ignatius in libro *Exerc. spirit.* reliquit. Prima sit hæc. *Solutus est Dei animam nulla precedente consolationis causa consolari: cum sit hoc proprium creatoris, suam ingredi creaturam, & illam in amorem sui rotam conuertere, trahere, & mutare Causam* Verò præcedere nullam tunc dicimus, quando nec sensibus, nec intellectu, nec voluntati nostra quicquam obiectum est, quod eiusmodi consolationem causare ex se possit.

SECUNDA est, quod quoties præcessit consolationis causa, auctor eius possit existere, tam in alio angelus, quam bonus. Exempli gratia, si post audita noua valde iucunda & grata, quis vacet orationi, & magna dulcedine in animo afficiatur. An enim dulcedo illa spiritualis à bono angelo profecta sit, coniectare poteris ex effectu, si dulcedo illa iuuerit te ad meditationem rectius perficiendam, vel opus bonum exequendum: nam si secus sit, à malo erit profecta. *Bonus enim angelus inquit Pater, hunc habes finem, ut anima in bona cognitione, & operatione magis proficiat:*

ficiat: malis autē, ut malè agat illa, & pereat.

TERTIA est hæc. Sedulo, & accuratè excutienda sunt cogitationes nostra circa principium, medium & finem suum: qua tria se recte se habeant, angeli boni argumētum est cogitationes illas suggerentis, sin autem per discursum mentis aliquid offertur & sequitur, quod ex se malum sit, & vel auocet à bono, & vel ad minus bonum impellat, quam anima prius quarendo sequi decreuisset, & vel animam ipsam defatiget, angat, & vel perturbet. sublata, qua prius aderat, quiete, pace & tranquillitate, euidenter tunc erit iudicium auctorem esse cogitationis huiusmodi spiritum malignum, & ipote & utilitati & salutis nostræ semper aduersantem.

QUARTA est, spiritui autem bono proprium consuetumq; est rectè agentibus animam ac vires addere, cōsolari, lachrymas cedere deuotionis, illustrare mentem, tranquillitatem dare sublatis omnibus impedimentis, & expediri alacriusq; per opera bona semper ultra tendat. Ratio huius est, quia diuina sua maiestas ideo delectationem apposuit rebus, & ea illecti homines ad operandum inducerentur. Vnde quando homo conquiescit in ipsa consolatione ex medijs facit finem, diuinæ prouidentia ordinem peruertendo:

H h 3 quod

quod data opera angelus non bonus, sed
malus procurat.

De Lachrymis spiritualibus.

C A P. V.

VT in tua deuotione non decipiaris, necesse est probè distinguas naturales lachrymas à spiritualibus; & ex spiritualibus bonas à malis Naturales uoco, quæ oriuntur ex causa naturali, ut ex obitu parentum, iactura fortunarum, &c. Ad has lachrymas prompti sunt, quibus humidum est cerebrum, ut mulieres, pueri, corpulenti, & pituitosi. Secundo, qui in potu vel cibo excedunt, cum enim in illis multi vapores ascendant in caput, frigefacti inde instar pluuie in oculos delabuntur. Tertio, homines effeminati, eo quod ex quouis corporis dolore, vel animi mœrore diffuant in lacrymas. Quarto, melancholici. Atque ideo omnes hi si in meditatione multis lacrymis perfundantur, non statim debent credere eas prouenire ex singulari deuotione sua, sed potius metuere, ne tantum ex accidentali corporis affectione sint profectæ.

SPIRITVALES verò lachrymas appello quæ proueniunt à spiritu qui si bonus sit, dicuntur bonæ, si malus, malæ. Quæ
à Spiri-

à Spiritu bono proueniunt, sunt triplices:
 Primæ, quæ ortum habet ex compunctio-
 ne cordis per meditationem de peccatis
 excitata: quales fuerunt S. Petri, qui post
 graue erratum commissum in abnegando
 Christo, respectu eiusdem commotus *exi-*
uit foras, vt narrat B. Matthæus, & fleuit a-
mare. Aut ortæ sunt ex consideratione
 peccatorum alienorum, quales fuere Chri-
 sti Domini flentis super Hierosolymam. *Luc. 19.*
Videns autem Iesus ciuitatem, ait B. Lucas,
fleuit super eam. id est, super eius peccata.
 Secundæ lachrymæ dicuntur compassio-
 nis, quæ funduntur ob aliorum calamita-
 tes; quo modo sanctæ mulieres, quæ comi-
 tabatur Christum ad montem Caluarie teste
 B. Luca, *plangebant, & lamentabantur eum.* *Luc. 23.*
 Primi generis lachrymæ sunt incipientium,
 qui sunt in via purgatiua. Secundæ autem
 proficientium, qui sunt in via illuminati-
 ua. Tertiæ denique lacrymæ sunt dulcedi-
 nis, & propriæ Perfectorum, qui sunt in via
 vnitua. Omnibus his angeli procurant
 lacrymarum abundantiam, vt disertè do-
 cet B. P. N. Ignatius. *Hominibus, inquit,*
qui se à vitio & peccatis purgandos curant
solicite, & in obsequij diuini studio ma-
gis ac magis in dies promouent, spiritus
 Hh 4 bene

bono proprium est deuotionis lacrymas ciere.

LACHRYMAS malas demū vocamus, quas malus dæmon promouit. Primo, quia
Matth. 7. *arbor mala, vt Christus loquitur apud B. Matthæum, malos fructus facit* Secundo, quia illis semper conatur damno aliquo afficere, vel animam, vel corpus, vel vtrumq;. Eaq; damna sunt multa & varia. Primum est, vt per copiam lacrymarum inducat dolorem capitis, copia enim illa exinanit & exsiccat cerebrum: vnde fit, vt oratio deinde deferenda sit, & homo mille tentationibus exponendus. Qua de re Cassianus in collationibus. *Quos, inquit, cum demones spirituali meditatione nudauerint, velut exarmatos omni prasidio ac munitione diuina nudatos facile vincendos audacter inuadunt.* Alterum malum est, vt prouocet ad vanam gloriam, maximè si ab aliis videatur. Quod magnopere cauendum est, sicut etiam, ne tam clara trahantur suspiria, & singultus, vt facile exaudiantur. Quod si cor, vt fit, in ardenti meditatione aliquando exardescat, & ideo refrigeratione aliqua indigeat, sufficit aperire os, nullo vocali strepitu edito. Tertium est, vt impediatur nos in salutari cognitione, quam in aliqua forte meditatione hausissemus, aut reuocet à bono aliquo
 propo.

*Coll. 7.
 224.*

proposito, quod fecissemus, si lacrymis ob-
ruti non fuissetis

Memineris ergo tempus illud, non plo-
tationi, sed orationi destinarum. Et si con-
temnendæ non sunt tres vel quatuor la-
chrymulæ, quando spontè oboriuntur, nam
S. Ecclesia orationem peculiarem in Missa-
li posuit, *Pro petitione lachrymarum*. Verum
noris potius intendendum prosequendæ
meditationi. Excipio viros perfectos, qui-
bus pænè continenter lacrymæ sunt in o-
culis, uti accidit B. P. N. Ignatio, cui sub vi-
tæ finem à summo Pontifice facultas obti-
nenda fuit, ne teneretur horarum canoni-
carum persolvere pensum, ob continuas la-
crymas, quibus excæcandus videbatur.

De causis Desolationis.

C A P. VI.

EXPRONAM primò quid nomine Deso-
lationis secundum doctrinam B. P. Igna-
tii intelligam. *Desolatio*, inquit, *vocari debet*
quævis anima obtenebratio, perturbatio, in-
stigatio ad res infimas, seu terrenas, omnis de-
viq; inquietudo & agitatio, siue tentatio tra-
hens in diffidentiam de salute, & spem cari-
tatemq; expellens. Unde se anima tristari, te-

Hæc s; pescero

gescere & torpere sentit, & de Dei clementia prope desperare. Sicut enim consolationi opponitur desolatio, ita etiam quæ ab utraq; oriuntur cogitationes, sunt inter se prorsus opposita. Cum verò Desolatio contraria sit consolationi, quicquid huic contrarium est, hoc illi proprium esse debet.

VENIO nunc ad eius causas. inter quas prima sit Deus, qui immittere aliquando solet illas desolationes tribus de causis. Prima est, vt tepiditatem nostram quam in cultu diuino ostendimus, castiget. Altera est, vt faciat nos aduertere, num ex puro amore, an propter consolationes tantum suæ diuinæ maiestati seruiamus. Tertia, vt sciamus virium nostrarum non esse, vel acquirere, vel retinere feruorem deuotionis, vehementiam amoris, abundantiam lacrymarum, aut aliã quamq; internam consolatione: sed omnia hæc gratuita esse Dei dona. Quæ si vendicemus nobis vt propria, superbiz & vanæ gloriæ crimen non sine salutis graui periculo incursumus. Alibi verò adiungit & quartam. *Quamdiu, inquit, premimur desolatione, cogitandū est nos interrim relinqui à Domino nobis ipsis probationis causa, vt per naturales quoq; vires insulibus inimici nostri obsistam: id quod possumus*
haud

haud dubiè assistente nobis prasidio diuino, quod semper manet, licet tunc nequaquã sensuatur, eo quod feruorem pristinum caritatis Dominum subtraxerit, relicta nihilominus gratia, qua ad bene operandum, & consequendum salutem satis esse queat.

Venit mihi hic in mentem admonere te, quando desolatus es, ne facile existimes Deum id facere ob dictam causam, sed ob primam. Vt enim nemo sapiens grãde onus imponit humeris pueri, sed hominis robusti: sic non est existimandũ Deum sapientissimum, clementissimumq; impositurũ humeris tuis tam graue onus, quale est diuturnarũ desolationũ, cũ in vita spiritali adhuc sis tyro & puer. Confirmat hanc doctrinam B Augustinus lib. 1. de serm. Domini in morte, dum agit de leuitate præceptorũ veteris testamenti, respondentium spiritali pueritiã Iudæorũ, & soliditati præceptorũ legis nouæ congruentiũ cum virili Spiritu Christianorũ. Cum auẽ, inquit, *minora minoribus, maiora maioribus dantur, ab eo datur, qui solus nouit congruentẽ suis temporibus genus humano exhibere medicinam.* Verum quod Deus permittat adultis & perfectis, persuadet illud, quod factũ est in S. Paulo. Qui scribens *2. Cor. 12. Datus est, inquit, michi stimulus*

crocino

carnis mea, angelus Satana, qui me colaphi-
zet. Et nota fateri illum esse datum sibi sti-
mulum pro medicina præseruatiua Ne ma-
gnitudo reuelationum extolbat me. Qui tamē
alias in tantam desolationem & afflictio-
nem cum sociis venit, Et taderet, inquit, nos
 2. Cor. I. *Viuere. Quisquis ergo perfectus nō est, pro-*
cul dubio potius censere debet, desolatione
se ob tepiditatem punitum, & ita se ad no-
uum feruorem animi accendere, ac illico
subsidium aderit. Nouit enim Dominus, in-
quit B. Ambrosius, mutare sententiam, si tu
noveris emendare delictum.

ALTERA causa desolationum potest ef-
 se Damon. *Euidens tunc erit, inquit B. P.*
Ignatius iudicium auctorem cogitationis hu-
iusmodi esse spiritum malignum & pote vili-
tati, & salutis nostra semper aduersantem. Ad-
uersatur autem aliquando palam, aliquan-
do occultè. palam in incipiētibus, quia eo-
rum profectus plurimum repugnat eius co-
natibus. Eorum, inquit, qui promouent in bo-
no salutis animis se insinuat malignus duri-
ter, implacidè, & violentè cum strepitu quo-
dam, sicut imber descendens in petram. Et a-
lio in loco. Homini bus, qui se à vitio purgan-
dos curant sollicitè, & in obsequij diuini stu-
dio magis in dies promouent, inuenit spiritus
 mali-

malignas molestias, serupulos, tristitias, rati-
ones falsas, & alias id genus persecutiones, quo-
bus profectum illum impediatur. Occultè de-
inde procurat in Proficiētibus prætextu boni
finis, non veri, sed apparentis. De qua re i-
dem Pater sic scribit Quoties cōtingit aliqua
suggestione deprehendi hostem ex cauda sua
serpentina, id est, sine malo, quem nobis sem-
per insinuare studet, tunc plurimum iuuat re-
uoluerè discursum totum, & notare, quid ab
initio prætexuerit bōna cogitationis, & quo-
modo præcedentem spirituali gustus suauita-
tem, animoq; serenitatem sensim amouere, ac
venenum suum infundere tentarit.

TERTIA causa desolationum est ange-
lus bonus, maximè in hominibus peccato-
ribus, & malæ vitæ, Illis, inquit idem Pater,
qui facile peccant lethaliter, & peccatum pec-
cato addunt, spiritus bonus conscientiam pun-
git assidue, & per synderesis rationisq; officinā
a peccando deterrere.

De Desolationis effectis.

CAP. VII

PRIMVS effectus Desolationis est, quem
describit S. Bonauent. Tentatio, inquit,
deuotorum maximè tempore desolationis esse
basitare, quod gratia consolationis non sit à
Deo,

Tom. de
proc. vit.
relig. c. 21.

Deo, sed à seipso naturalibus conatibus procedens, vel à damone ad illudendum immissa. Et addit. Horum typum gerunt Apostoli, qui tempore passionis Christi adeò obscurati sunt fide, et iam fere dissentirent ab his, quæ crederant. Vnde qui ibant in Emmaus dicebant. Nos sperabamus, &c. Solet autem, vt habet B. P. Ignatius, Sophisticis argumētis quibusdam veri speciem præ se ferentibus latitiam illam in anima repletam impugnare.

SECUNDVS effectus est excitare grauiissimas quasq; tentationes, vt de fide, de blasphemia, de desperatione, quod à Deo non ametur, quod opera sua sint Deo ingrata, quod non poterit perseuerare in bonorum operū exercitatione, quod iam reprobus sit & damnatus. deinde iniicere cogitationes monstrosas. & horribiles, quales *Psal. 103.* David descripsit videtur, dum ait. *Posuisti tenebras, & facta est nox. in ipsa pertransibunt omnes bestia silua. Catuli leonum rugientes & rapiant, & quarant à Deo escam sibi.* Itaque videntur sibi videre omnes inferni damones catenis ferreis solutos vt ipsos desolatos deuorent.

Si quæras, vnde nascantur cogitationes tam monstrosæ & horrendæ? ab animone desolato, an à damone? Respondeo, nasci posse

MEDITANDI PARS III. 495.

posse ab vtrifq;. Quod enim à nobis non-
 nunquam oriantur, inde liquet, q̄ Christus *Matt. 9.*
 apud Matthæū dixerit Pharifæis. *Quid cogi-*
tatis mala in cordib. Vestris? Quod verò à dæ-
 mone, patet ex cogitatione diabolica Iudæ
 de p̄dendo Christo: nā S. Ioannes dicit. *Cum Ioan. 13.*
diabolus iam misisset in cor, & traderet eū Iu-
das. Si rursū scisciteris, vnde dignosci queat,
 ab vtro profectæ sint? Respōdeo cum S. Ber-
 nardo, id admodum difficile esse cognitu,
 immo quasi impossibile, nisi ab eo qui Spi-
 ritus sancti dono, quod Apostolus vocat,
Discretionem spirituum, præditus sit, *Quam- 1. Cor. 12.*
libet enim, inquit, quis omni custodia ser-
uet cor suum, & omnia qua intra se mouētur,
vigilantissima intetione obseruet, etiam si diu-
turnum forte in his habuerit exercitium, &
frequens experimentum: non poterit tamen ad-
purum in se dignoscere, discernereue ad inuicē
malum innatum & malum seminatum. Et
concludit. Nec multum refert nostra scire,
unde inest nobis malum, dummodo inesse scia-
tur. Vigilandum potius, & orandum vnde
unq; sit, ne consentiamus.

De remediis contra Desolationem.

C A P. VIII.

REMEDIORVM duo genera adsignabo.
 vnum erit de rebus agendis, alterum de
 fugi-

fugiendis Quod ad primum attinet, ille inquit B. P. N. Ignatius, quem desolatio molestat, alimare debet cum Dei gratia se posse plurimum, facileq; aduersarios suos omnes deuicturum esse, dummodo in Dei virtute collocet spem suam, & animum suum corroboret. Sicut ad Philippenses dicit S. Paulus. Omnia possum in eo, qui me confortat, & David psalmo 26. Si consistant aduersum me castra non timebit cor meum: si exurgat aduersum me praelium, in hoc ego sperabo Secundo debet se dedere consequendæ patientiæ Homini, inquit idem, tentatione pulsatum mirè inuincit patientia seruanda studium, et qua vexationib. huiusmodi propriè apponitur. Et è diametro resistit, conformando se cum Iob, & dicendo, Si bona suscepimus de manu Domini, id est, consolationes: mala cur non sustineamus, id est desolationes, & audacter subiungere. Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.

Phil. 4.

Iob. 1.

Iob. 17.

Psal. 33.

TERTIO accersenda spes est & cogitatio ad futura breui consolationis, cum eodem Iob dicendo. Rursum post tenebras spero lucem, & cum Davide. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tue latificauerunt animam meam. et saturus

laturas autem tentationes colligit B. Gregorius 27. moral. cap 17 ex verbo psalmi, *PERTRANSIBUNT*, quali diceret. ista tentationum bestia transibunt tantum, & postea euanescent.

Quarto, *expedit prouideri* & *augeri ea*, qua contra desolationis impulsum tendunt, qualia sunt, *insistere orationi, & meditationi cum discussione sui, ac penitentia aliquid assumere.*

Quinto, nulla ratione oportet se hosti ostendere timidum & meticulosum: *consuevit enim demon animo* & *robore plane destitui*, quoties *spiritualem athletam corde imperterrito, ac fronte ardua tentationibus videt reluctari: sin autem trepidet ad primos impetus sustinendos, & quasi animum despodeat*, tunc *effratorior, acrisor, & pertinacior in hominem, & cum pernicie nostra malignè obstinateq; mentis sua desiderium adimpleat.* Exemplum habemus in cane, qui nonnunquam, licet grandis sit, sed macilentus & æger, ad latratum vnus caniculi aufugit, fugientem verò similiter omnes alii caniculi vicini persequuntur. Si verò gradum figat, eisq; dentes suos, vt dicitur, monstrat, mox conticescunt, & retrocedunt. Hunc imperterritum animum S. Gregorius col-

II ligi

ligit ex duobus verbis dicti psalmi. Vnum
Psal. 103. est, *CATVLI Leonum*, indicando nobis esse
 leunculos quidem, qui rugiant, sed nō pos-
 se nocere. Alterū est, *QVÆRANT à Deo escam*
sibi. quo innuitur, nō posse eos nisi permit-
1. Cor. 10. tente Deo, aliquo nos malo afficere. Ex alia
 parte affirmat S. Paulus Deum non passu-
 rum nos tentari supra id quod possumus.

Sexto, auxilium diuinum per orationes
Psal. 119. inuocandum est, vt fecit David. *Ad Domi-*
num, inquit, *cum tribularer clamavi, & ex-*
audiuit me. Sicut enim Deus exaudiuit i-
 plum, forte & exaudiet te. Si verò non libe-
 ret te, dicet saltē interius, quod dixit S. Pau-
2. Cor. 12. lo, cum ter Dominum rogasset. *Sufficit tibi*
gratia mea. nam virtus in infirmitate perfici-
tur. Si dicas, tuas preces exigui esse momē-
 ti, respondeo mendicos etiam mutos & bal-
 bos impetrare eleemosynam. Deinde im-
 plora patrociniū Beatiss. virginis, angeli
 Custodis, aliorumq; sanctorum, quibus es
 addictus. Quod si rursus excipias, te nec
 os aperire posse ad postulandum tale auxi-
 lium: ego contra vrgeo, te saltē imitari
 debere illos alios mendicos, qui ob vulnera
 & vlcera abiecti in terram ne vocem qui-
 dem edunt, & tamen extorqueat eleemo-
 synam. Aperi ergò Domino & tua vulnera
 ac vl-

ae vlcera spiritualia, quæ vltro clamabunt
illud Dauidicum. *Imperfectum meum viderunt oculi tui Domine.* Psal. 138.

Nihilominus non videtur vlla ratione
hic tacendum, sed clarè dicendum, licet
verum sit, quod diximus de cessatione, &
alterna consolationum desolationumque
vicissitudine, vt colligere est ex illo alio ver-
ficulo, *Ortus est sol, & congregata sunt, & in cubilibus suis collocabuntur.* tamen non ideo
omnino extinguendas, aut excidendas, sed
potius instar armentorum intra mandras
suas cogendas, vt inde de nouo alia desola-
tionum nocte egrediantur. Immo plus di-
co, bonum esse credere, plures fore desola-
tiones, quam consolationes, secundum il-
lud Iob. *Post tenebras spero lucem* vbi vides
vocem TENEBRAS qua significantur desola-
tiones esse pluralis numeri: LUCEM vero sin-
gularis, qua designat consolationes: & sub-
iungere cum ipso Dauide. *Omnia in sapientia fecisti Domine, Paratum cor meum Deo,*
paratum cor meum hoc est, ad duo paratum,
& ad fruendum consolationibus à tua di-
uina maiestate oblatis, & ad perfe-
rendas desolationes ab eadem
maiestate tua permissas.